

## บทที่ 7

### สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทร้องและความหมายของเพลงขับสายแปงในฐานะภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโซ่ง ที่สะท้อนให้เห็นภาพวิถีชีวิต โลกทัศน์ ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ผ่านความหมายที่สื่อออกมาจากเพลงขับสายแปงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโซ่งบ้านสะแกทราย ตำบลดอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จากนั้น นำข้อมูลที่น่าสนใจจากงานวิจัย เข้าสู่เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Social Networking Web Sites) เฟซบุ๊ก (Facebook) เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูล ความเข้าใจ และความเชื่อมโยงในกลุ่มวัฒนธรรมไทยโซ่งและผู้สนใจ

#### 7.1 เพลงขับสายแปง

“ขับสายแปง” คือ การขับลำนำ (การเอื้อนเอ่ยเนื้อความเป็นทำนอง) อย่างหนึ่งของชาวไทยโซ่ง เป็นทำนองไพเราะ อ่อนหวาน และเกี่ยวกับความรัก มีทำนองไม่ซับซ้อน เรียบง่าย มีภาษาในการบรรยายถึงภาพชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ อย่างงดงาม เพื่อทักทาย บอกเรื่องราว หรือโต้ตอบกัน มีอยู่ในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของไทยโซ่งในงานรื่นเริงทั่วไป เช่น อังกอน (เล่นลูกช่วง) การเรียกขวัญ การลงขวง (การเกี่ยวสาว – หนุ่ม) งานเทศกาลประจำปี (ช่วงสงกรานต์) เป็นต้น

เพลงขับสายแปงแบ่งประเภทตามลักษณะหน้าที่การใช้งานได้ 6 ประเภท คือ 1) ขับทักทาย (สายแปง) แสดงความหวังดี จริ่งใจ 2) ขับแปงขวัญ เพื่อเรียกขวัญ ให้มีสุขภาพดี แข็งแรง 3) ขับเอ็นพร (แปงพร) อวยพรให้อยู่ดีมีสุข 4) ขับเล่าเรื่อง บอกเล่าเรื่องราว ประวัติศาสตร์ นิทาน เรื่องเล่า คำสอน เป็นต้น 5) ขับเกี่ยวสาว – หนุ่ม บทเกี่ยวระหว่างหนุ่มสาว แสดงและขอความรัก 6) ขับกล่อมเด็ก เพื่อให้เด็กนอน

การขับลำนำของชาวไทยโซ่ง มีในกิจกรรมทั้งที่เป็นความบันเทิง การละเล่น และกิจกรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเสน บูชาผีบรรพบุรุษ และสะเดาะเคราะห์ เพียงแต่การขับลำนำในประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเสน บูชาผีบรรพบุรุษ และสะเดาะเคราะห์ จะไม่เรียกว่าขับสายแปง เพราะขับสายแปงเป็นเรื่องราวของความรัก โดยเฉพาะความรักฉันทน์หนุ่มสาว ที่มีการเล่นกันในประเพณีอังกอน

ความแตกต่างของการขับสายแปงนั้น ขึ้นอยู่กับผู้ร้องลำนำว่า มีความชำนาญ มีการฝึกฝน และจดจำมาอย่างไร แม้ขับพ้อขับแต่ละคน แต่ละถิ่น จึงมีรูปแบบการขับที่คล้ายและแตกต่างกัน ในการศึกษาองค์ประกอบของเพลงขับสายแปง พบประเด็นในการพิจารณา ดังนี้

1) การขึ้นต้น มีวิธีการเกริ่นขึ้นต้นที่ไม่เหมือนกัน เช่น ร้องว่า “แปงหน้า ไก่เมืองเอย, อูย เยย เยย, โอโห้ โอโห้โอ, ไชล่า ไชแปง, แปงหน้า เดินทางเอย เป็นต้น การขึ้นต้นเปรียบเหมือนการร้องบอกความพร้อมที่จะเริ่มต้นการขับเพลง

2) ส่วนเนื้อร้อง มีลักษณะการร้องแบบทำนองเดียวซ้ำทำนองและจังหวะ หรือเรียกว่า “ร้อยเนื้อหนึ่งทำนอง” มีการใช้เสียงสูงต่ำเข้ามาประกอบในช่วงจบวรรคหรือจบเพลง

### 3) ลักษณะเฉพาะของการขับเนื้อร้องเพลงขับสายแปง ได้แก่

(1) การเอื้อน เพื่อให้ทำนองจวรรคหรือจบจังหวะ หรือเพื่อเชื่อมคำในวรรคให้ลงจังหวะ วิธีของการเอื้อนทำนองนี้ ทำให้เกิดความแตกต่างเฉพาะ “หมอขับ” การเอื้อนคำของหมอขับ ส่งผลต่อความไพเราะและสีสันของการขับเพลง

(2) สร้อยเพลงส่วนหัว เป็นการเพิ่มทำนองให้มีสีสัน หรือเพิ่มทำนองให้ลงจังหวะในกรณีที่มีคำร้องสั้นหรือน้อยไปในแต่ละวรรค คำสร้อยที่พบในการขับสายแปง เช่น ท่าวเอย, เออเอ้ย เป็นต้น

(3) การซ้ำเนื้อ มักพบในเนื้อเพลงสองพยางค์สุดท้าย มีจุดประสงค์เพื่อให้การร้องครบถ้วนตามจังหวะ

4) ส่วนการร้องสอดรับ (ลูกคู่) เป็นการร้องร่วมกันกับผู้ฟังหรือผู้ที่เข้ามาร่วมร้อง

5) การด้น เป็นการสร้างเนื้อหา (เนื้อเพลง) จังหวะ หรือทำนอง ในทันทีทันใดด้วยความชำนาญและประสบการณ์ของพ่อขับแม่ขับ การด้นที่พบอยู่ในเพลงขับสายแปง แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ การด้นเนื้อร้อง การด้นคำ และการด้นทำนอง

6) การโต้ตอบ การโต้ตอบในลักษณะเพลงปฏิพากย์ของเพลงขับสายแปง พบในเพลงขับสายแปงประเภทเพลงขับเกี่ยวสาว-หนุ่ม

ในอดีต โอกาสที่หนุ่มสาวไทยซึ่งต่างถิ่นต่างที่จะพบกันมีไม่มากนัก ประเพณีอันก่อน จึงทำหน้าที่เพื่อให้หนุ่มสาวได้มาพบกันในเดือนห้า ซึ่งตรงกับเดือนเมษายนและอยู่ในช่วงสงกรานต์พอดี ในประเพณีอันก่อน เพลงขับสายแปงก็มีหน้าที่สำคัญเป็นสะพานเชื่อม การสื่อสาร ความสัมพันธ์ และสื่ออารมณ์ความรู้สึกของหนุ่มสาว ระหว่างที่ใช้เพลงขับสายแปงผูกใจของกันและกัน แต่ปัจจุบัน หนุ่มสาวพบกันมากขึ้น เช่น เจอกันในระบบของการเรียนการศึกษา การทำงาน การท่องเที่ยว กิจกรรมบันเทิง และการสื่อสารกันในโลกอินเทอร์เน็ต อย่างเครือข่ายสังคมเฟสบุ๊ค เป็นต้น ทำให้บทบาทและหน้าที่ของเพลงขับสายแปง ที่จะเป็นสายสัมพันธ์เชื่อมกันประเพณีอันก่อนอย่างในอดีตก็หมดไป คงเหลือไว้แต่เรื่องราว และความทรงจำที่ได้จดบันทึกและเล่าสืบต่อกันมา

## 7.2 ความหมายและภาพสะท้อนที่อยู่ในเพลงขับสายแปง

การศึกษาความหมายและภาพสะท้อนที่อยู่ในเพลงขับสายแปง ใช้ข้อมูลคำขับสายแปงที่ได้บันทึกไว้ด้วยภาษาไทยซึ่งโดยพ่อจรรย์ จอมบุญ ปัจจุบันบันทึกดังกล่าวมีอายุราว 55 ปี โดยได้สืบทอดท่องจำมาจากคุณพ่อของท่าน คือ คุณตาก้า จอมบุญ เนื้อความเหล่านั้นน่าจะมีความสืบเนื่องมาไม่ต่ำกว่า 100 ปี ในงานวิจัยนี้ใช้บทขับชื่อ "เข้ากางขวง" ในการศึกษาคำขับสายแปง ความหมาย และภาพสะท้อน

ในประเพณีอันก่อน เริ่มต้นในช่วงเดือนเมษายนเป็นระยะเวลาราว 1 เดือน เมื่อฝ่ายชายจะรวมตัวกันกลุ่มๆ ละ 15-20 คน ตระเวนไปตามหมู่บ้านต่างๆ เมื่อเดินทางไปยังช่วงใดที่ต้องการเล่นคอน

ก็จะส่งตัวแทนไปกล่าวคำร้องทักทายด้วยเพลงขับสายแปง ชักชวนให้สาว ๆ ตอรับด้วยบทขับที่เรียกว่า “บทเข้ากางขวง” จากเนื้อหาในบทขับสายแปง “เข้ากางขวง” พบ ภาพสะท้อนในหลายประเด็น ดังนี้

– ชื่อ ที่มา ประวัติ

คำขึ้นต้นในคำขับลำนำของไทยโห่ง ในบททักทายเข้าบ้านต้นขวง มีคำว่าแปงอยู่ คือ “เสียงมักแปง” แปลความหมายว่า “เพราะรัก” การขับลำนำในประเพณีอื่นก่อนที่เรียกกันว่า “ขับสายแปง” จึงน่าจะมีส่วนจากการขึ้นต้นคำขับดังกล่าว และก็ใช้เป็นชื่อเรียกขับลำนำในกรณีอื่นๆ ด้วย เช่น ขับเล่าเรื่อง ขับอวยพร ขับเรียกขวัญ ขับเกี่ยวสาว และขับกล่อมเด็ก ว่า เป็นขับสายแปงด้วยเช่นกัน

ในคำขับมีคำว่า “เรียบราง” ปรากฏอยู่ คำนี้ เป็นชื่อเดิมที่ใช้เรียกบ้านสะแกราย

– ภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม บ้าน-เมือง-ทุ่ง

ในบันทึกคำขับของพ่อจรัญ จอมบุญ ซึ่งเป็นพี่ชายคนโต ของแม่บุญสม มียอด ได้ให้ภาพภูมิประเทศในช่วง 60-100 ปีที่แล้ว ซึ่งเต็มไปด้วยป่า การเดินทางลำบาก ในหมู่บ้านก็เป็นภาพชีวิตในชนบทสมัยก่อน ที่มีเสียงไก่ขันรับกันเป็นทอดๆ ยามเช้าตรู่ สมัยก่อนเดินทางกันด้วยเท้า ต้องบุกป่าฝ่าดง ข้ามป่าแฝกที่โดนไฟเผา กว่าจะมาถึงบ้านสาว (ขวง)

ภาพ ข้าวในนา ไก่ขันยามเช้าในชนบท ป่าแฝก ป่าขาม ต้นกล้วยในทุกบ้าน พืชผักสวนครัว นานาชนิด ต้นหม่อนแตกใบอ่อน ไก่เถื่อนในนา กาในท้องทุ่ง ฝัเสื้อสีเหลืองสีขาวกระพือปีกบินไปบินมา และ ไก่ที่เลี้ยงตามบ้านทั่วไป ภาพเหล่านี้คือสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันในสมัยก่อนของชาวไทยโห่ง ที่ถูกบันทึกลงไปเพลงขับสายแปง

– ฤดูกาล-เวลา

เดือนสามข้าวเป็นปี หมายถึงเป็นช่วงที่ข้าวตั้งท้อง และลำต้นข้าวมีความแข็งและเหนียวพอให้เด็ก ๆ เอาปล้องข้าวมาทำเป็นปีเป่าเล่นกัน และประมาณกลางเดือนสามการเก็บเกี่ยวก็เริ่มขึ้น เข้าเดือนสี่คิดถึงสาวคนรัก ช่วงของการเก็บเกี่ยวข้าวใกล้เสร็จเรียบร้อย ใจก็เฝ้าแต่คิดถึงให้ไปอื่นก่อนไวๆ ขึ้นเดือนห้าเป็นช่วงเสร็จสิ้นจากฤดูกาลทำนา การเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จเรียบร้อย เวลาชีวิตของหนุ่มสาวชาวไทยโห่ง ก็เข้าสู่เทศกาลอื่นก่อน หนุ่มๆ ที่คิดถึงสาวบ้านโน้น บ้านนี้ ก็ได้จัดหะเดินทางไปหา ไปเล่นอื่นก่อน ไปหาสาวคนรัก ในบทขับก็ได้บรรยายไว้ว่า พอถึงเดือนสี่ ใจก็เฝ้าแต่คิดถึงให้ไปอื่นก่อนไวๆ พอเดือนห้ามาถึง ก็จะได้ไปหาสาวคนรัก ส่วนคำขับที่ว่า “ใบตองแห้งทั่วเมือง ใบตองเหลืองทั่วบ้าน” เป็นการแสดงอารมณ์ ว่า ชายหนุ่มตกอยู่ในสภาพ แห้งแล้ง ไร้ชีวิตชีวา ยากที่จะทนอยู่ ต้องการไปหาสาวคนรักให้ได้

– โลกทัศน์ ชีวิตทางสังคม การทำนา

การแต่งตัวแบบไทยทรงดำ การไม่ละทิ้งประเพณี คงเป็นความรู้สึกที่ตกทอดกันมานานแล้วในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโห่ง จากคำขับสายแปงว่า “เสียงมักกันฮายังเอากันนุ่งส้วงเสื้อ สนแส่วไหมลาวมาต่อ เขายังบอเฮถิมฮิดปู่ตานาย” หมายถึง แต่งตัวทรงดำ เพราะไม่ละทิ้งประเพณีแต่ปู่ย่าตายาย สิ่งนี้สอดคล้องกับงานวิจัย “ชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์” (Ethnicity Language Culture and Ethnic Tourism Development) สถาบันวิจัยภาษาและ

วัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัย มหิดล (2552-2554) ที่ได้ทำการสำรวจทัศนคติและความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ ในภูมิภาคตะวันตก พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยโซ่งมีทัศนคติและความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมในเชิงบวก จนได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในโครงการวิจัยดังกล่าว

การวางตัวของหนุ่มสาวเมื่อเจอกันใหม่ๆ ก็ให้คิดเหมือนอย่างพ้อย่างน้อง เป็นการให้เกียรติกันทั้งสองฝ่าย

คำขับได้สะท้อนให้เห็นอาชีพหลักของไทยโซ่งในสมัยก่อนอย่างชัดเจน คือ การทำนา มีการเปรียบเทียบภาพการปล่อยน้ำเข้านา การกักน้ำในนา เหมือนหนุ่มๆ ที่เดินทางมา สาวๆ จะปล่อยให้เข้ามา และกักเอาไว้ เพื่อมิให้ต้องเร่ร่อนไปไกล นอกจากนั้นยังมีคำเปรียบเทียบที่น่าสนใจเกี่ยวกับนา คือ “คนนอกนา” เป็นการเปรียบเทียบถึงคนเร่ร่อน ไม่มีนา ไม่มีอาชีพ

#### – จักรวาล เมืองฟ้า-เมืองลุ่ม

คำหลายคำในบทขับ ได้สะท้อนให้เห็นความเชื่อและวิธีการมองจักรวาล เช่น ชั้นกางฟ้า ชำมหลีบฟ้า เอโกฟ้า น้ำบน (น้ำจากฟ้า หมายถึงน้ำฝน) น้ำบก (น้ำบนดิน ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง) เมืองบน (เมืองฟ้า) นางดา (นางฟ้า นางเทวดา) คำเหล่านี้สะท้อนให้เห็นวิธีมองจักรวาลว่า มีเมืองที่อยู่บนฟ้า ด้วยพื้นฐานความเชื่อว่า เดิมแผ่นดินของมนุษย์กับเมืองฟ้านั้นอยู่ติดกัน มีสายโยงเชื่อมกัน มีรูปพรรณสัณฐานคล้ายดอกเห็ด มนุษย์อยู่ส่วนพื้นดินตอนล่าง ตอนบนเป็นที่อยู่ของผีฟ้าหรือแถน

การศึกษาความหมายและภาพสะท้อนผ่านเพลงขับสายแปงนั้น เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ความหมายจากคำขับที่ปรากฏอยู่ในเพลงขับสายแปง ด้วยการสังเกตการปรากฏขึ้นของเนื้อหาที่มีความโดดเด่นที่อยู่ในรูปแบบของคำ หรือประโยค ทั้งนี้ อาจจะแสดงอยู่ในรูปแบบของสัญลักษณ์ที่มีความหมายตรงและความหมายแฝง หรือเป็นภาพเปรียบเทียบที่ซ้อนทับกันอยู่ในคำขับนั้น เมื่อหาความหมาย หรือภาพเปรียบเทียบได้แล้ว จำเป็นจะต้องสอบถามกับผู้รู้ซึ่งเจ้าของวัฒนธรรมอีกชั้นหนึ่ง เพราะคำขับเหล่านี้อยู่ในบริบททางวัฒนธรรมของไทยโซ่งในช่วง 60-100 ปีที่ผ่านมา และบางครั้งความหมายก็ถูกซ่อนไว้ในรูปบทกวี ที่ไม่สามารถแปลความหมายตามตัวอักษรได้ แม้นเจ้าของวัฒนธรรมเองก็อธิบายให้ชัดเจนไม่ได้เช่นกัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เกิดจากสามสาเหตุ คือ

- 1) การหมดไปของประเพณีอื่นก่อน ทำให้ไม่มีการเรียนรู้สืบทอดเพลงขับสายแปง
- 2) ไทยโซ่งรุ่นหลังได้รับอิทธิพลของคำศัพท์ในภาษาไทยกลางเข้ามาใช้ปนกันไปกับภาษาไทยโซ่ง
- 3) บทขับสายแปง มีภาษากวีที่สื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบ การแปลความหมายตรงตัว อาจไม่ตรงกับความหมายที่ผู้ประพันธ์หรือผู้ขับต้องการ

การศึกษาความหมายและภาพสะท้อนผ่านเพลงขับสายแปงเปรียบเสมือนภาพต่อเล็กๆ หลายๆ ภาพประกอบกัน เพื่อให้เห็นถึงโลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และความงามทางศิลปะผ่านความหมายทางเสียงและภาษาของชาวไทยโซ่ง ภาพต่อเล็กๆ เหล่านี้ รวมกันเป็นภาพที่

กว้างขึ้น ให้มองเห็นภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมของชาวไทยโชนงในหลายมิติ ก่อเกิดเป็นความเข้าใจต่อกันทางวัฒนธรรม ทั้งจากกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันและต่างวัฒนธรรม

### 7.3 การถ่ายทอดเพลงขับสายแปง สู่กระบวนทัศน์ใหม่ในการสืบสาน

เพลงขับสายแปง มีลักษณะการถ่ายทอด 2 ลักษณะ คือ

1) การถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ การถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ คือการร้องให้ฟัง จำให้แม่นยำ ลักษณะการถ่ายทอดแบบนี้ เป็นรูปแบบของการถ่ายทอดผ่านระบบวัฒนธรรมแบบมนุษยสัมพันธ์มนุษย เป็นวิถีที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ถ่ายทอดผ่านสำเนียงเสียงพูดเสียงร้อง

2) การถ่ายทอดแบบลายลักษณ์ อยู่ในรูปแบบของการบันทึกเนื้อร้องของเพลงขับสายแปงใน 4 ลักษณะ ดังนี้

(1) การบันทึกด้วยภาษาไทยดำ เป็นการบันทึกฉบับเก่าแก่ของผู้ที่เป็นลูกหลานที่อพยพมาในช่วงแรก ๆ การบันทึกด้วยภาษาไทยดำ เป็นการใช้อักษรของภาษาไทยดำในการบันทึกเนื้อร้องเพลงขับสายแปง

(2) การบันทึกด้วยภาษาไทยโชนง เป็นการบันทึกด้วยการใช้อักษรของภาษาไทยโชนงที่มีการพัฒนาผสมผสานระหว่างอักษรของภาษาไทยดำจนกลายเป็นลักษณะของภาษาไทยโชนงในปัจจุบัน ลักษณะการบันทึกเช่นนี้ พบได้ทั่วไปจากแหล่งข้อมูลจากบรรดาพ่อเพลงแม่เพลงในรุ่นปัจจุบัน (ช่วงอายุประมาณ 50-70 ปี)

(3) การบันทึกด้วยภาษาไทยโชนงผสมกับอักษรภาษาไทย เป็นการบันทึกที่มีการพัฒนาและผสมผสานกันระหว่างอักษรภาษาไทยโชนงและอักษรภาษาไทย เป็นยุคใหม่ของการบันทึกที่มีอิทธิพลของภาษาไทย

(4) การบันทึกด้วยอักษรภาษาไทยแต่ใช้คำศัพท์และการผันวรรณยุกต์ตามเสียงภาษาไทยโชนง เป็นการบันทึกในยุคปัจจุบัน อาศัยความสามารถในภาษาไทยแต่ผสมผสานการผันเสียงวรรณยุกต์ตามเสียงในภาษาไทยโชนงหรือเสียงร้อง

กระบวนทัศน์ใหม่ในการสืบสานเพลงขับสายแปง

1) การใช้สื่อวิทยุคลื่น AM 630 ซึ่งจัดเป็นคลื่นวิทยุของชาวไทยโชนงที่ใช้สื่อสารและประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่อกัน วันใดที่เสียงเพลงขับสายแปงได้ออกอากาศ นางวิไล สระทองหน (ผู้เป็นแม่เพลงในรายการ) กล่าวว่า วันนั้น จะต้องคอยรับโทรศัพท์จากแฟนเพลงที่โทรมาชื่นชมและให้กำลังใจเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นการปฏิสัมพันธ์และวัดความสนใจของผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

2) การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยคุณสมบัติของอินเทอร์เน็ต ทำให้มีการติดต่อสื่อสารที่มีความง่ายตาย สะดวก อำนวยต่อการมีปฏิสัมพันธ์ได้ในทุกเวลา สถานที่ ด้วยอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่พร้อมเชื่อมโยงเอาบุคคลสองบุคคล หรือ ระหว่างกลุ่มบุคคลเข้าไว้ด้วยกัน ด้วย เว็บไซต์เครือข่ายสังคม

(Social Networking Web Sites) เกิดเป็นปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มแบบใหม่ ที่ไม่ต้องการ "พื้นที่" แต่เป็นเครือข่ายที่ไร้พื้นที่พรหมแดน

เพลงขับสายแปงได้ถูกนำขึ้นเผยแพร่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้การเผยแพร่มีการแผ่กระจายในวงกว้างขึ้น เช่น ในเว็บไซต์ยูทูบ เผยแพร่โดย Jukkarin Treeinthong มีคลิปวิดีโอเผยแพร่เพลงขับสายแปงอยู่ไม่น้อยกว่า 25 คลิป ในเฟสบุ๊คที่ใช้ชื่อว่า “ชมรมคนไทยทรงดำและหมอลำขับสายแปง” มีการโพสต์เสียงการขับสายแปง และการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากสมาชิกที่เป็นชาวไทยทรงดำด้วยกัน นอกจากนี้ ยังมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันผ่านหน้าเฟสบุ๊คแห่งนี้ ในโครงการ “ชาติพันธุ์: กระบวนทัศน์ใหม่ในการสืบสานภาษาและวัฒนธรรม” ได้จัดทำเฟสบุ๊คที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเพลงขับสายแปง โดยใช้ชื่อว่า “โครงการศึกษาเพลงขับสายแปง – ไทดำ” ปัจจุบันมีสมาชิกในหน้านี้นับจำนวน 32 คน ภายในหน้าเฟสบุ๊คแห่งนี้ มีการนำเสนอข้อมูลลายลักษณ์ซึ่งเป็นบันทึกเพลงขับสายแปงจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม และตัวอย่างการขับสายแปงของพ่อเพลง-แม่เพลงจากชุมชนไทยทรงดำแหล่งต่าง ๆ

#### แนวคิดเรื่องกระบวนทัศน์ใหม่ในการสืบสานเพลงขับสายแปง

1) การผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีกับผลงานทางวัฒนธรรม ด้วยคำถามที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะประสานเพลงขับสายแปงและระบบเทคโนโลยีให้เข้ากันได้อย่างลงตัว

2) ความเหลื่อมล้ำของเทคโนโลยีกับตัวบุคคลนั้นไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะ พ่อเพลง-แม่เพลงที่ไม่ได้สนใจระบบของเทคโนโลยี หน้าที่จึงตกอยู่กับคนรุ่นใหม่ที่จะนำเพลงขับสายแปงขึ้นเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตให้เข้าถึงตัวบุคคล กลุ่ม และชุมชน ได้มากขึ้น

3) เกิดกระบวนการพัฒนาระบบข้อมูลเพลงขับสายแปง โดยลำดับการพัฒนา จาก “ข้อมูล” ไปสู่ “สารสนเทศ” พัฒนาไปสู่ “องค์ความรู้” และสุดท้ายตกผลึกเป็นสิ่งที่เรียกว่า “ภูมิปัญญา”

#### 7.4 ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาเพลงขับสายแปงพื้นที่ชุมชนบ้านสะแกราย จังหวัดนครปฐมเป็นหลัก และได้ศึกษาชุมชนอื่นๆ ในจังหวัดนครปฐมอีก 4 ชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลเทียบเคียง ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านหัวถนน 2) ชุมชนบ้านเกาะแรด 3) ชุมชนบ้านดอนทอง และ 4) ชุมชนบ้านไผ่หูช้าง นอกจากชุมชนไทยโห่งในจังหวัดนครปฐมแล้ว ข้อมูลวัฒนธรรมเพลงขับสายแปงในจังหวัดอื่นๆ ได้นำมาศึกษาและเทียบเคียงด้วยเช่นกัน เช่น ชุมชนไทยโห่งเขาอ้อย จังหวัดเพชรบุรี ชุมชนไทยโห่งบ้านดอนมะนาว จังหวัดสุพรรณบุรี ชุมชนไทยโห่งบ้านหัวเขาจีน จังหวัดราชบุรี ชุมชนไทยโห่งบ้านนาป่าหนาด จังหวัดเลย และ ไทยโห่งบ้านบางหมาก จังหวัดชุมพร โดยเป็นการศึกษาใน 3 มิติ คือ 1) มิติด้านดนตรี 2) มิติด้านวัฒนธรรม และ 3) มิติด้านนวัตกรรม (ในการสืบสาน) แต่ยังคงมิติที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มิติด้านภาษาศาสตร์ เพลงขับสายแปงในมิติด้านภาษาศาสตร์ จะทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

- 1) ศึกษาการอ่านและอักขระวิธีของภาษาไทยดำ เพื่อนำมาอ่านและแปลความหมายคำซับซ้อนในบันทึกรุ่นเก่า (อายุไม่ต่ำกว่า 100 ปี)
- 2) ศึกษาการอ่านและอักขระวิธีของภาษาไทยโฉบ เพื่อนำมาอ่านและแปลความหมายคำซับซ้อนในบันทึกรุ่นกลาง ซึ่งพบได้ทั่วไปจากแหล่งข้อมูลจากบรรดาพ่อเพลงแม่เพลงในรุ่นปัจจุบัน (ช่วงอายุประมาณ 50-70 ปี) ส่วนใหญ่มักเป็นมรดกตกทอดจากครูผู้สอน หรือเป็นของคนในครอบครัวที่ได้บันทึกเนื้อร้องเพลงซับซ้อนไว้
- 3) ศึกษาวิธีเขียนการออกเสียงที่ถูกต้องตามหลักสัทศาสตร์ เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกันตามหลักสากล และเพื่อบันทึกการออกเสียงที่ตรงกับเจ้าของภาษามากที่สุด

นอกจากการศึกษาเพลงซับซ้อนในประเทศไทยแล้ว การศึกษาเพลงซับซ้อนในประเทศไทย เวียดนามก็มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก เพราะถิ่นฐานเดิมของไทยโฉบในประเทศไทย มาจากโฉบใน ประเทศเวียดนาม บริเวณเมืองแถงหรือเตียนเบียนฟูในปัจจุบัน การศึกษาย่อมทำให้เกิดแง่มุมเทียบเคียง ได้หลายอย่าง ในทางด้านดนตรี ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ความเป็นอยู่ เป็นต้น